

a 23-mm anti-aircraft gun ZU-23-2) : Tutorial. Kharkiv: NANGU, 2016. 121 p.

8. Khatsaiuk O. The essence and structure of readiness of future officers of NGU to perform tasks assigned by means of special physical training. Pedagogy of formation of creative personality in higher and general education schools. Zaporizhzhia, 2019. – № 65 (Т. 2). P. 144-155.

9. Prontenko V., Fedchenko O., Korniychuk Yu., Kruk O., Zaporozhanov O., Sivakov V., Kostyushko I., Plushchakova O. Formation of physical readiness of cadets for professional activity in the process of special physical training. Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports). Kyiv, 2021. – № 6 (137). p. 92-96.

10. Samsonov Yu., Golovchenko O., Kochura I., Bezborodov E., Tolokneev V., Dyachenko K., Kurilov M. Model of formation of readiness of calculation of ZU-23 installation for performance of tasks on purpose with use of means of special physical training. Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports). Kyiv, 2021. – № 7 (138). p. 109-114.

11. Pistryak P., Markov O., Afanasyev V., Samsonov Y., Sokolovskiy V. Combat use of weapons: working program of the discipline. Kharkiv : NGU NA, 2019. 41 p.

12. Khatsaiuk O. Special physical training: working program of the discipline. Kharkiv : NGU NA, 2018. 44 p.

13. Course of shooting from small arms and armament of NGU combat vehicles : order of the commander of the National Guard of Ukraine (28.10.2016 №727). Kyiv : MD of the NGU, 2019. 189 p.

14. About preparation of servicemen, military units (divisions) NGU : order of the commander of the National Guard of Ukraine (14.03.2016 №151). Kyiv : MD of the NGU, 2016. 152 p.

15. Instruction on the organization of physical training in the National Guard of Ukraine (Verkhovna Rada of Ukraine, 2021): [Electronic resource]. Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1375-14#n13>.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2021.8(139).14

УДК: 796.03:37.017.4

Скирда Т. С.

кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри іноземних мов факультету міжнародних відносин
Національного авіаційного університету, м. Київ

РЕСУРСНІ МОЖЛИВОСТІ ВІЙСЬКОВО-СПОРТИВНИХ ІГОР У ПАТРІОТИЧНОМУ ВИХОВАННІ

Патріотичне виховання є одним із пріоритетних завдань держави та в сучасних умовах набуває виняткового значення, що зумовлено рядом факторів та вимог суспільства до особистості громадянина-патріота. Такі характеристики особистості як ініціативність, любов до Вітчизни, здатність брати участь у громадському житті, готовність захищати Батьківщину стають необхідними для розвитку та процвітання держави. Відтак, виникає необхідність у використанні сучасного методичного інструментарію, який формуватиме та розвиватиме означені характеристики. Одним із таких інструментів є військово-спортивні ігри, які володіють потужним потенціалом у вихованні патріотизму. Використання військово-спортивних ігор у практику патріотичного виховання сприяє розширенню арсеналу форм та методів роботи у діяльності освітніх закладів та дитячих громадських організацій та підвищує ефективність виховних впливів. Залучення дітей та учнівської молоді до участі у військово-спортивних іграх розкриває перед ними можливості випробувати себе в різних ролях, проявити відповідальність, розвинути фізичні та морально-вольові якості.

Ключові слова: патріотизм, патріотичне виховання, військово-спортивні ігри, виховні можливості.

Skirda T. Resource possibilities of military sports games in patriotic education. *Patriotic education is one of the priority tasks of the state and in modern conditions is of exceptional importance, due to a number of factors and society's requirements for the personality of a citizen-patriot. Such personality characteristics as initiative, love for the Fatherland, ability to participate in public life, readiness to defend the Motherland become necessary for the development and prosperity of the state. The effectiveness of patriotic education of student youth depends in part on the choice of modern forms and methods of education.*

Thus, there is a need to use modern methodological tools that will form and develop these characteristics. One such tool is military sports, which have a powerful potential in educating patriotism.

The effectiveness of military-patriotic sports games in patriotic education is confirmed by increasing the level of patriotic education of participants, expanding the knowledge needed by a citizen-patriot, the formation of skills important for future defenders of Ukraine. This form of work stimulates the interest of student youth in patriotic activities, awakens the desire to develop and improve themselves.

The use of military sports games in the practice of patriotic education contributes to the expansion of the arsenal of forms and methods of work in the activities of educational institutions and children's public organizations and increases the effectiveness of educational influences. Such games help to further motivate and interest children and students to study the history of their country, culture and traditions, understanding values, understanding the importance of defending the Fatherland, the importance of participation in the life of every citizen. their ability to test themselves in different roles, to show responsibility, to develop physical and moral qualities.

Key words: patriotism, patriotic education, military sports games, educational opportunities.

Постановка проблеми. Ефективність патріотичного виховання учнівської молоді залежить в тому числі від вибору сучасних форм та методів виховання. Військово-спортивні ігри мають потужні ресурсні можливості через залучення дітей та учнівської молоді до комплексної, системної діяльності патріотичного спрямування.

На наш погляд, найбільш ефективною формою роботи військово-спортивні ігри можуть бути у контексті військово-патріотичного виховання, яке визначено одним із 4 пріоритетів Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року. Так, у Концепції Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2020 р. № 1233-р визначається: військово-патріотичне виховання – здійснення заходів, спрямованих на формування у громадян готовності до захисту України, громадського сприяння безпеці та обороні України та підвищення престижу військової і спеціальної державної служби. Пріоритет планується реалізувати за такими напрямками: формування оборонної свідомості (готовність громадянина до захисту України); популяризація і підвищення престижу військової та спеціальної державної служби; розвиток військово-прикладного і службово-прикладного спорту, військової науково-технічної творчості та інновацій; вшанування захисників України, які полягли в боротьбі за захист незалежності та територіальної цілісності України; формування шанобливого ставлення до героїв боротьби Українського народу за здобуття та незалежність України; сприяння створенню та реалізації нової системи військово-патріотичного виховання та громадського сприяння безпеці та обороні України тощо [3].

З огляду на поставлені завдання, використання у виховній практиці дитячих організацій а також закладів загальної та позашкільної освіти дітей та учнівської молоді військово-спортивних ігор дозволяє зацентрувати увагу на даних аспектах роботи.

Аналіз літературних джерел. Важливість використання ігор у патріотичному вихованні підтверджується інтересом до даного питання з боку науковців. Так, дослідниці С. Переславська, О. Смагіна, розкривають такі переваги впровадження ігор як підвищення мотивації, зацікавленості та пізнавальної активності учнів, активізацію психічних процесів: уваги, мислення, розуміння тощо [4].

На думку М. Тимчика, ефективність військово-патріотичних спортивних ігор у патріотичному вихованні підтверджується підвищенням в учасників рівня патріотичної вихованості, розширенням знань, необхідних громадянину-патріоту, формуванням умінь та навичок, важливих для майбутніх захисників України. Така форма роботи спонукає інтерес учнівської молоді до патріотичної діяльності, пробуджує бажання розвиватися та самовдосконалюватися [9, с. 37].

Продовження суголосних поглядів знаходимо в роботах М. Сашньої та А. Загорулько, які звертають увагу на такі плюси використання ігор як нестандартні рішення, розвиток самоконтролю, відповідальності тощо [8].

Таким чином, використання військово-спортивних ігор в процесі патріотичного виховання дозволяє розширити методичний інструментарій педагогів, додатково вмотивувати та зацікавити дітей та учнівську молодь до вивчення історії своєї держави, культури і традицій, осмислення цінностей, розуміння важливості захисту Вітчизни, значення участі в житті країни кожного громадянина тощо.

Мета та завдання. Мета статті – розкрити ресурсні можливості військово-спортивних ігор у процесі патріотичного виховання, розширити уявлення педагогів про можливості даного методичного інструментарію у практиці діяльності в закладах освіти та дитячих громадських організаціях.

Вклад основного матеріалу дослідження. Виховні можливості військово-спортивних ігор перебувають у фокусі уваги держави, як важливий ресурс патріотичного виховання.

Свідченням цього є Постанова Кабінету міністрів України «Про деякі питання дитячо-юнацького військово-патріотичного виховання», у якій затверджено Положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру «Сокіл» («Джура»), яка визначається системною формою національно-патріотичного виховання дітей та молоді, важливим засобом громадянської освіти, формування національно-патріотичної свідомості. Згідно з документом, основними завданнями Гри є:

1) виховання дітей та молоді в дусі відданості принципам державної незалежності і соборності України та Українському народу через плекання національних військово-патріотичних історичних традицій та створення умов для дієвого плекання українських суспільно-державницьких цінностей: національної самосвідомості, ідентичності, самобутності, волі, соборності та гідності Українського народу; здобуття молоддю первинних загальновійськових і спеціальних компетентностей, необхідних для відстоювання державної незалежності та територіальної цілісності України, захисту державного кордону, підтримання безпеки та правопорядку в країні;

2) організація змістовного дозвілля; запровадження найкращих практик та методик самовиховання як однієї з ключових форм самоврядування молоді;

3) активізація процесу формування та закріплення навичок активного громадянства, основ самоврядування в учнівських та студентських колективах;

4) популяризація серед учнівської та студентської молоді здорового способу життя, активного відпочинку та життя в природі; розвиток навичок мандрівництва (туризму), орієнтування та таборування;

5) зміцнення міжрегіональних зв'язків та дружби дітей та молоді, навичок успішної взаємодії з однолітками з інших регіонів України, молоддю діаспори (закордонних українців);

6) заохочення дітей та молоді до вивчення історії боротьби за державну незалежність та територіальну цілісність України, формування шанобливого ставлення до жертв комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні через дослідження архівів тощо;

7) забезпечення прозорості та створення позитивного іміджу процесу національно-патріотичного виховання в осередках самовиховання дітей та молоді Гри через інформування про їх діяльність в засобах масової інформації та в Інтернеті, через освітні веб-сайти та на сторінках у соціальних мережах;

8) сприяння поширенню застосування дітьми та молоддю української мови, проводячи нею всі заходи включно з міжособистісним спілкуванням учасників у межах Гри [7].

Окрім «Джури» варто використовувати у патріотичному вихованні і інші військово-спортивні ігри, які довели свою ефективність та потужні виховні можливості. Прикладом таких ігор є Всеукраїнський (Міжнародний) збір-змагання юних рятувальників «Школа безпеки» (мета – формування навичок безпечної поведінки, популяризації здорового способу життя; відповідального ставлення до власної безпеки; сприяння вихованню громадян-патріотів, їх фізичному розвитку та моральному зростанню) [5]; Всеукраїнські дитячі спортивні ігри «Старти надій» (метою гри є популяризації здорового способу життя; відповідального ставлення до власної безпеки; формування навичок безпечної поведінки, сприяння вихованню громадян-патріотів, їх фізичному розвитку та моральному зростанню) [6]; Національна дитячо-юнацька військово-спортивна гра «Хортинг-патріот» (метою є збагачення і накопичення життєвого досвіду, поглиблення знань про військову службу, загальну дисципліну, уявлення про навколишній світ, формування змагальних спортивних навичок, виховання вольових якостей й організаторських здібностей) [1].

Глибокий аналіз виховного потенціалу військово-спортивних ігор здійснено у дослідженні Г. Коломоєць. Дослідниця визначає, що цінність військово-спортивних ігор у контексті виховання патріотизму старших підлітків полягає у:

- створенні умов для дієвого плекання українських суспільно-державницьких цінностей, національних військово-патріотичних історичних традицій; організації змістовного дозвілля;
- популяризації здорового і безпечного способу життя, усвідомленого важливості безпечної поведінки, вихованні культури безпечної життєдіяльності;
- удосконаленні системи військово-патріотичного виховання учнівської молоді; розробленні та впровадженні інноваційних форм та методів патріотичного виховання, запровадженні найкращих практик та методик самовиховання;
- формуванні стійкої мотивації до самостійних занять фізичною культурою і спортом, підвищенні рівня фізичної підготовленості та збільшенні рухової активності;
- залученні учнівської молоді до занять різними видами спорту (в тому числі, прикладними), які передбачають підготовку до дій у надзвичайних ситуаціях, надання само- та взаємодопомоги;
- військово-прикладній підготовці підлітків, набутті необхідних знань та навичок, важливих для майбутнього захисника Вітчизни; популяризації престижу військової служби у лавах Збройних Сил України [2].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз літератури, нормативного забезпечення, а також вивчення досвіду впровадження військово-спортивних ігор у практику патріотичного виховання дозволяє зробити висновки:

- використання військово-спортивних ігор у практику патріотичного виховання сприяє розширенню арсеналу форм та методів роботи у діяльності освітніх закладів та дитячих громадських організацій та підвищує ефективність виховних впливів;
- залучення дітей та учнівської молоді до участі у військово-спортивних іграх розкриває перед ними можливості випробувати себе в різних ролях, проявити відповідальність, розвинути фізичні якості (спритність, силу, витривалість, швидкість), морально-вольові якості (лідерство, рішучість, гідність, спостережливості, терпіння) тощо.

Зазначимо, що у практиці української освіти є досить багато успішних прикладів військово-спортивних ігор, які мають великий виховний потенціал, зокрема всеукраїнська гра-випробування «Котигорошко», всеукраїнський фізкультурно-патріотичний фестиваль «Козацький гарт», міжнародна історико-патріотична, військово-спортивна гра «Checkpoint» та інші. Всі вони заслуговують на увагу та дають можливість педагогам дібрати саме той методичний інструментарій, який буде оптимальним для кожної конкретної ситуації та поставлених завдань.

Література

1. Єрмоєнко, Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. Київ: Паливода А. В. 2014. 1064 с.
2. Коломоєць Г. А. Патріотичне виховання старших підлітків у процесі військово-спортивних ігор. (Дис. канд. пед. наук). Інститут проблем виховання НАПН України. Київ. 2021. 236 с.
3. Концепція Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року. Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1233-2020-%D1%80#Text>
4. Переяславська С., Смагіна О. Гейміфікація як сучасний напрям вітчизняної освіти. Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. 2019. С. 250 – 260.
5. Положення про XII Всеукраїнський (I Міжнародний) збір-змагання юних рятувальників «Школа безпеки», присвячений пам'яті Героїв Чорнобиля (зі змінами та доповненнями). Затверджено спільним наказом МНС України, МОН, Міністерства молоді та спорту 26.04.2006 № 253/324/1308. Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0253666-06#Text>.
6. Положення про проведення Всеукраїнських дитячих спортивних ігор серед учнів загальноосвітніх навчальних закладів «Старти надій». Затверджено спільним наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Міністерства соціальної політики України 09.07.2012 № 794/419. Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1238-12#Text>

7. Постанова Кабінету міністрів України «Про деякі питання дитячо-юнацького військово-патріотичного виховання» від 17 жовтня 2018 р. № 845 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 143 від 26.02.2020, № 367 від 13.05.2020). Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/845-2018-%D0%BF#Text>.

8. Сашнова М, Загорулько А. Впровадження гейміфікації в дисциплінах технічного спрямування у вищих навчальних закладах. *Specialized and multidisciplinary scientific researches*. Amsterdam, The Netherland. 2020. С. 54 – 57.

9. Тимчик, М. В. Зміст патріотичного виховання учнів 7-9 класів у процесі фізкультурномасової роботи. *Фізичне виховання в сучасній школі*. 2013. № 6. С. 35 – 38

Reference

1. Yeromenko, E. A. (2014). *Khortynh – natsionalnyi vyd sportu Ukrainy: metod. posib*. Kyiv: Palyvoda A. V. 1064 s.
2. Kolomoiets H. A. (2021). *Patriotychne vykhovannia starshykh pidlitkiv u protsesi viiskovo-sportyvnykh ihor*. (Dys. kand. ped. nauk). Instytut problem vykhovannia NAPN Ukrainy. Kyiv. 236 s.
3. *Kontsepsiia Derzhavnoi tsilovoi sotsialnoi prohramy natsionalno-patriotychnoho vykhovannia na period do 2025 roku* (2020). Elektronnyi resurs: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1233-2020-%D1%80#Text>
4. Pereiaslavsk S., Smahina O. (2019). *Heimifikatsiia yak suchasnyi napriam vitchyznianoi osvity*. *Vidkryte osvितnie e-seredovyshe suchasnoho universytetu*. S. 250 – 260.
5. *Polozhennia pro XII Vseukrainskyi (I Mizhnarodnyi) zbir-zmahannia yunikh riaduvanykh «Shkola bezpeky»*, prysviachenyi pam'iaty Heroiv Chornobylia (zi zminyamy ta dopovnenniamy) (2006). *Zatverdzheno spilnym nakazom MNS Ukrainy*, MON, Minsim'iamolodsporu 26.04.2006 № 253/324/1308. Elektronnyi resurs: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0253666-06#Text>.
6. *Polozhennia pro provedennia Vseukrainskykh dytiachykh sportyvnykh ihor sered uchniv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv «Starty nadii»* (2012). *Zatverdzheno spilnym nakazom Ministerstva osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrainy, Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy* 09.07.2012 № 794/419. Elektronnyi resurs: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1238-12#Text>
7. *Postanova Kabinetu ministriv Ukrainy «Pro deiaki pytannia dytiacho-iunatskoho viiskovo-patriotychnoho vykhovannia»* vid 17 zhovtnia 2018 r. № 845 (iz zminyamy, vnesenyamy zghidno z Postanovamy KM № 143 vid 26.02.2020, № 367 vid 13.05.2020) (2020). Elektronnyi resurs: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/845-2018-%D0%BF#Text>.
8. Sashnova M, Zahorulko A. (2020). *Vprovadzheniia heimifikatsii v dystsyplinakh tekhnichnoho spriamuvannia u vyshchykh navchalnykh zakladakh*. *Specialized and multidisciplinary scientific researches*. Amsterdam, The Netherland. S. 54 – 57.
9. Tymchuk, M. V. (2013). *Zmist patriotychnoho vykhovannia uchniv 7-9 klasiv u protsesi fizkulturnomasovoi roboty*. *Fizychne vykhovannia v suchasni shkoli*. № 6. S. 35 – 38

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2021.8(139).15

Сопотова І.О.
аспірант

Харківська державна академія фізичної культури, м. Харків
Півень О.Б.

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, Харківська державна академія фізичної культури, м. Харків

ВДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ З УРАХУВАННЯМ ІНТЕРЕСІВ СТУДЕНТІВ

Мета: на підставі огляду сучасної спеціальної літератури розробити анкету та провести аналіз відношення до занять фізичною культурою студентами. *Матеріал і методи:* в дослідженні прийняли участь 78 студентів 1 року навчання, з яких 38 студенток (Гр. 1) та 40 студентів (Гр. 2). Всім було запропоновано відповісти на питання розробленої анкети. *Результати:* незважаючи на те, що фізичні навантаження добре переносять тільки 39% дівчат і 52% хлопців лише третина студентів відвідують спортивні секції. Також спостерігається тенденція до зловживання слабоалкогольними напоями. Цілоком задовільні фізичною культурою в Університеті лише 31% студенток і 25% студентів. На думку багатьох студентів, фізична культура повинна проходити з урахуванням інтересів самих студентів. За результатами анкетування перевагу віддали різним видам фітнесу та силовим видам спорту. *Висновки:* виявлено існування проблеми щодо вдосконалення чинної системи фізичного виховання, є потреба у розробці та впровадженні інноваційних напрямів вдосконалення процесу фізичного виховання.

Ключові слова: студенти, фізичне виховання, силові види спорту.

Sopotova I., Piven O. Improving the educational process in physical education, taking into account the interests of students. *Purpose:* on the basis of a review of modern special literature, develop a questionnaire and analyze the attitude of students to physical education. *Material and Methods:* the study was conducted on the basis of the Department of Physical Education, Sports and Human Health, Mariupol State University. The study involved 78 students of the 1st year of study, of which 38 students (Gr. 1) and 40 students (Gr. 2). Everyone was asked to answer the question of the developed questionnaire. *Results:* despite the fact that only 39% of girls and 52% of boys tolerate physical activity, according to the answers, only 21% of female students and 30% of students attend sports sections 2-3 times a week, the rest consider it sufficient to attend physical education classes at the University. At the same time, 44% of female students and 35% of students suffer from